

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio practica ...

De Munere Concionandi, Exhortandi, Catechizandi - Continens non tantùm praecepta ad artem concionandi discendam accomodata, sed etiam Ideas & Conceptus practicos pro Concionibus in Festis B. V. & SS. Dedicationis, Patrocinij, Novi Anni, Paschatis, Parasceves; item in Primitiis Sacerdotum,

...

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1679

Exemplar I. In quo ostenditur, quomodo Concio de Beatissima Virgine festo accomodata haberi possit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48347](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48347)

pare, ut fiat hæc aqua, hic quidem in salutem corporis animæ
que, in altera autem vita fons aquæ salientis in vitam æter-
nam. Amen.

CAPUT II.

QUOMODO DE BEATISSIMA VIRGINIS
CONCIONES VARIÆ HABERI
POSSINT.

Variæ sunt occasiones, in quibus oportet Conciones de
hæc Sanctissima Cæli Regina institui, sed tres præcipue
quarum prima se in Festis ejus offert. Secunda in peregrina-
tionibus ad templum aliquod miraculis celebre instituta
uti non rarò contingit. Tertia denique in Congregationibus,
Rosarii præcipue, quales plerumque in celebrioribus
paulò locis reperiuntur! pro singulis ergo his occasionibus
unam vel alteram Ideam in hoc capite proponam, simulque
conceptus aliquot subjungam, ad plures ejusmodi conciones
facili negotio habendas.

§. I.

De Concionibus in Festis Beatissimæ Virginis
Mariæ habendis.

Triplicis generis Conciones in Festis Beatissimæ Virginis
institui possunt, scilicet vel ad ipsum Festum accommodata
vel Beatissimæ Virginis excellentiam, potentiam, Charita-
tem erga homines, aliâque similia motiva ad ejus amorem et
licentia explicando; vel denique modum eam colendi, vir-
tutisque exercitationes ad eam pertinentes proponendo,
singulis Ideam seu exemplar in hoc paragrapho ob-
ram.

Exemplar Primum.

In quo ostenditur, quomodo Concio de Beatissima Virgine
ne Festo accommodata haberi queat.

Thema.

Jacob autem genuit Joseph virum Mariæ, Matth. i.

Syllogismus principalis primus.

Tunc merito creditur Beatissimam Virginem sine macula esse conceptam, quando solidis rationibus, tum ex auctoritate ipsius Dei, tum variarum Doctorum, tum ex ipsa Maternitate huius Sanctissimæ Virginis petitis, ad id credendum persuademur; at qui verum est antecedens, ergo etiam consequens.

Syllogismus principalis secundus.

Tunc merito immaculati animi ac vitæ studium ferventer suscipitur, quando hic modus immaculatam conceptionem Beatissimæ Virginis colendi est, tum in se perfectissimus, tum eidem immaculatæ Virgini gratissimus; atqui ita se res habet, ergo &c.

EXORDIUM.

Si hodiernum festum considerem, mihi videtur circa illud plerisque Christianis accidere, quod illis evenire solet, qui gemmam aliquam pretiosam invenerunt; sed quia illius pretium ignorant, parvi faciunt, ideoque etiam nullum aut exiguum fructum aut solatium ex eo referunt. Ita, inquam, & plerique Christianorum celebrant hoc Festum, sed cum exigua devotione ac fructu, quia nesciunt, quale sit hoc Festum, quam gratum Beatissimæ Virgini, & quomodo illud colere debeant; his ergo hac Concione succurram, & docebo imprimis. Quid sit festum Conceptionis. Secundò quam gratum sit Beatissimæ Virgini, si debito modo id colatur. Tertiò quomodo id ipsum celebrare debeamus, quæ omnia ut dignè & cum fructu præstare possim, ad te me Converto, o Virgo purissima, dicoque cum Ecclesia: Dignare me laudare te, Virgo Sancta, da mihi virtutem contra hostes tuos, ut Auditoribus meis tuam Sanctam & immaculatam conceptionem dignè explicare & probare, eosque simul in tui amorem accendere valeam.

Pars Prima.

Atque ut à prima parte incipiam, sciendum est, primum nostrum parentem ab initio originali iustitia prae-
ditum fuisse, id est tali qualitate, per quam plenum do-
minium habebat super omnes suas potentias ita ut sine
ulla difficultate à peccatis abstinere, & bona opera facere
posset; postea verò Deum certam arborem in Parady-
so ei ostendisse, & tale cum illo pactum fecisse, ut, si qui-
dem abstinere ab esu fructuum illius arboris, eandem origi-
nalem gratiam in omnes posteros transfunderet; si ve-
rò comederet contra Dei Mandatum, omnes posterius
originali gratia carerent, nisi per speciale privilegium
eximerentur; & ita re ipsa contigit, nam cum serpens
Evam, & Eva Adamum induxisset ad pomum de illo
ligno comedendum, mox non tantum Adam & Eva
originali iustitia privati; & à Paradyso eiectioni sunt, sed
etiam decretum à Deo factum est, ut omnes, qui ex
Adamo per ordinariam generationem generandi essent,
eandem pœnâ involverentur, unde breviter duo collige-
licet.

Primò quid sit peccatum originale videlicet peccatum pri-
mi parentis quatenus nobis imputatur, & ob id nos gratia
originali privati sumus; unde sequatur, tres effectus mali
in corpore, scilicet infirmitates, mortem, & putrefactionem
tres in anima, scilicet concupiscentiam inordinatam, car-
nitatem animæ & mortem æternam, seu privationem visionis
Beatificæ exortos esse.

Secundò colligitur peccatum hoc originale omnes hactenus
puros homines ab Adamo per naturalem generationem
descendentes contraxisse, solâ Beatissimâ Virgine excep-
tam, licet aliqui pariter in originali peccato fuisse con-
statum asserant; plerique tamen hodie Auctores contrarium
tenent, idque triplici ratione satis efficaci persuadent. Pri-
mò variis Congruentiis ex Filiatione Christi & Maternitate
huius Sanctissimæ Virginis petitis, sed hæc utpote subtilia
res Theologis relinquendæ sunt. Secundò probant id ip-
sum ex variis revelationibus & miraculis, quæ, uti magis ad
fontem

forum pertinent, ita non aberit aliquas narrasse. Et primò quidem ipsa Sanctissima Virgo Sanctæ Brigittæ dixit, se esse sine macula conceptam, & hoc non definiri à sede Apostolica, ut Fideles habeant magis occasionem suum erga ipsam affectum ostendendi, uti Bernardus de Bustis Sect. 1. p. 1. refert, idem etiam aliàs Canonico revelavit, uti Sanctus Anselmus lib. 9. miracul. cap. 7. scribit, nam cum Canonicus iste noctu per aquas ex fornicatione rediret, & Matutinum de Beatissima Virgine recitans à Dæmonibus eversâ naviculâ submersus esset, jamque ab iisdem ad infernum raperetur, subito ab hac Sanctissima Virgine ereptus est, audivitque, si gratus esse vellet, operam dare debere, ut à fornicatione deinceps abstineat, & Festum immaculatæ conceptionis devotè celebret: Deinde ipse etiam Sanctus Thomas, cujus auctoritate tamen se maximè tumentur Adversarii, Fantino Episcopo Pataviensi id revelavit, cum enim Episcopus hic legeret tertiam partem Sancti Thomæ, & miraretur, quòd ibi determinasset, quod Beatissima Virgo in originali peccato sit concepta, apparuit ei Sanctus Thomas dicens: Scias Domine Episcopo, quòd, quando talem opinionem posui, solum habui respectum ad statum, quo Beatissima Virgo peccatum originale contrahere debuerat, nisi per Filium suum esset præservata; sed DEI filius Matrem suam ab omni macula præservavit. Ita Nicolaus de Padua, tum ejus Vicarius & Doctor asserens, se ab hoc Episcopo visionem hanc non sine magna lachrymarum effusione propriis auribus audivisse, teste eodem Bernardo de Bustis. Sect. 7. cap. Id ipsum verò aliis adhuc miraculis est confirmatum, inter quæ primum meritò locum habere debet, quod Alexandro Alensi viro doctissimo ex ordine Sancti Francisci contigisse scribitur, cum enim hic in festo Conceptionis coram tota Universitate doceret, Beatissimam Virginem esse in macula originali conceptam, repentinò ac gravi morbo correptus, eoque singulis annis eodem die redeunte tentatus est, donec votum fecit, se librum de immaculata conceptione compositurum, hoc enim votò facto mox sanatus est, & postea in morte sua assidue hæc verba ingeminavit: Maria, Domina mea, tota pulchra es, & macula originalis nunquam fuit in te. Nec minus mirabile est, quod idem

H 2

Bernar-

Bernardus de Buis in Civitate Mantuæ accidisse narrat, quod scilicet cum Dominicanus quidam in solempnissima disputatione probare vellet, Beatissimam Virginem esse in macula conceptam, omnia verba in ejus ore mutata sint, dixeritque, propono vobis istam veram conclusionem, quod Beatissima Virgo sit sine macula concepta, cumque Fratres irascerebantur, & ille emendare vellet, nihil aliud dicere potuerit. Sed quia fortè similes revelationes & miracula ab Adversariis ut incerta exploderentur, ideo tertium argumentorum genus ex affectu erga Beatissimam Virginem petitur sic formant nostræ sententiæ Auctores: quidquid probabiliter & sine incommode Beatissimæ Virgini attribui potest, id merito tribuitur, sed hoc fieri potest in immaculatæ conceptionis assertionem, ergo merito asseritur. Major est Sancti Augustini, Bernardi & aliorum, minor autem ex eo probatur, quia major pars Doctorum ita sentiat, neque ullum in contrarium veniens ex tali assertionem secuturum appareat, sed potius magni favores & gratiæ ab hac Sanctissima Virgine, quæ & ipso Christo sperari possint, si tam honorifice de illa sentiamus & loquamur, quidni ergo id agamus? atque ex hoc patet nunc, quid sit dies conceptionis, nimirum dies ille, quo devota mente recolimus Beatissimam Virginem esse sine macula conceptam, ideoque ipsi quidem Deo gratias agimus pro tanto favore, ipsi verò Sanctissimæ Virgini gratulamur tale privilegium, debitumque ob id honorem exhibemus. Et hoc Festum jam olim in ipso etiam cælo celebratum est, uti supra citatus Auctor Sect. 8. p. 3. & 4. refert, & merito vix enim aliud tantum gratum est Sanctissimæ Virgini, quia per hoc in memoriam revocatur donum, quod soli ipsi convenit, & quod speciali affectu Dei erga ipsam ante omnes alios homines condecorata est; cum ergo honos iste Sanctissimæ Virgini exhibitus in totum etiam genus nostrum humanum quodammodo redundet, merito exclamamus cum Beatus ensibus Judith. cap. 15. *Tu gloria Jerusalem, tu laus Israel, tu Honorificentia Populi nostri*, & illud 1. Martini repetimus *absit rem istam facere, & non inferamus tamen gloria nostra.*

Pars Secunda.

Sed videor audire vos dicentes, non dubitare vos de immaculata conceptione, sed firmum concepiffe propositum eandem ad mortem ufque, vel ipfius etiam, fi oportebit fanguinis effufione defendendi; illud verò potiùs fcire vos defiderare, quomodo eandem Conceptionem dignè colere debeatis; cui defiderio veftrò æquiffimo ut fatisfaciam, aio, varios effe modos à variis assignatos, fed communem effe, quo fuadetur, ut cogitatione, verbo, & opere, colatur; *cogitatione* quidem, fi firmiter credatur, & ut non pauci faciunt hodiè, etiam votum concipiatur, eandem defendendi: *Verbo*, fi ea condignis laudibus celebretur, (id quod officij de immaculata conceptione recitatione, & Sacrificij oblatione potiffimum fieri potest) & in neceffitatibus, præcipuè tentationibus ad peccandum, auxilium hujus Sanctiffimæ Virginis per immaculatam conceptionem imploretur, ufurpando illos Ecclefie verfus: *Dignare me laudare te, Virgo Sacra, da mihi virtutem contra hostes tuos.* Opere denique, fi varia feu mifericordie feu patientie in ipfius honorem peragantur, ut fuo modo locum habeat illud fponfi cantic. 2. *Sicut lilium inter spinas, fic amica mea inter filias Ada.* Sed Ego, uti non improbo hunc modum, ita alium longè gratiorem Virgini fingulariter commendo, quem quidem colligo ex apparitione cuidam Religiofo facta, dum ei in specie rugofæ anùs apparuit Sanctiffima Virgo, dicens, talem fe effe in ejus mente. Ex quo fic argumentor, talis eft Beatiffima Virgo in mente cujusque, qualiter mens ejus constituta eft, ergo ut Beatiffima Virgo in aliquo fit fine macula concepta, debet etiam mens ejus fine macula exiftere; Verbo, dicere volo, optimum effe modum colendi immaculatam conceptionem, ut, ficut nos ipsam falutamus, & dicimus: *tota pulchra es amica mea, & macula non eft in te*, ita nos quoque mundicie corporis & animi ita ftudeamus, ut ipfa viciffim de nobis dicere poffit: *totus pulcher es, dilecte mi, & macula non eft in te.* Ad hanc nos hortatur illis verbis Sanctus Joannes 1. Jo. 3. *Filioli mei, non diligamus verbo & lingua, fed opere & veritate*; fine hac parvi facit devotionem noftram & confessionem immaculatæ fuæ conceptionis, fed potiùs ufurpabit illa Sancti Jacobi Ver-

ba cap. 2. *Fratres mei, quid proderit, si fidem quis dicat se habere, opera autem non habeat; nunquid poterit fides salvare eum?* opus ergo à vobis exigitur, o dilecti, opus, inquam, illud, quod Sanctus Hieronimus Sarm. de assumptione verbis his notatu dignissimis vos adhortatur; *Igitur dilectissimi amate, Mariam, quam colitis; colite quam amatis; quia tunc verè colitis & amatis, si imitari velitis ex toto corde, quam amat; facite nempe B. Virgo ut Ichu, lib. 4. reg. cap. 10. dicens; Nunquid cor tuum rectum cū corde meo? si est, da manū (id est, opus) tuam ut ergo clariùs edisseram, & in compendium redigam, quid quid ad solidum cultum immaculatæ conceptionis pertinet, tria aio præstanda.*

Primò ut firmissimum faciatis decretum, inprimis quidem ad honorem Dei, deinde etiam ad honorem Beatissimæ Virginis ab omni non tantum mortali, sed etiam veniali delicta rata admissa macula, imò etiam à transgressione regulari peccato obligantis abstinendi, dictumq; vobis ab ea credam. *Quodcumque dixerit vobis (Filius meus) servate, & facite;* hæc professio est gratissima, hoc est verè dicere, me nunquam te derelicturum neque contra tuum & tuæ immaculatæ conceptionis honorem quidquam facturum, sed eandem verbo opere defensurum.

Secundò ut certò vobis persuadeatis, vos non omnino immunes esse ab omni peccato, sed, ut Sanctus Bernardus ait, nostrum angulos habere; ubi autem anguli sunt, ibi & sedes, itaque ab eadem vobis dictum putate: *scrutemur vias nostras, & studia nostra, & in eo se iudicet quisque profecisse, ac cum id invenerit, quod reprehendat, sed si id, quod invenit, reprehendat; tunc non te fallit inquisitio tua, si rursus opus ex scrutinio advertisti;* id quod ipse etiam Christus religioso cultum per Mariam Olgniactensem significari iussit, ut Petrus Penneguin in sua Isagoge testatur parte 3. cap. 15. num. 14. id ergo potiùs agamus, ut citò abluamus maculam, quam contraximus, & ex defectu nostro medicamentum superius nostræ accipiamus, & statuamus deinceps cavere, ita, ut si ex scorpione fit oleum contra ictum illius, ita & nos ex peccato humiliationem, velut optimum contra illud remedium eliciamus.

Tertiò ut hunc ipsum ob finem sine macula conceptionis

Virg

Virginem in Patronam & Adjutricem eligamus, eique corpus & animam committamus dicentes cum Sancta Agnete: *Cor meum & corpus conserva immaculatum*; atque adeo, si occasio maculandi animam ingruerit, credamus à Beatissima Virgine dici nobis: Fili mi abstine propter me; quis ex tali cogitatione non sentiret cor suum emolliri, atque ad cavendum peccatum efficaciter incitari? quis non speraret semper hoc medio victorem vitiorum futurum? ita certe expertus est gravissimus peccator ille, qui prima die ad honorem SS. Trinitatis. Secunda ad honorem Beatissimæ Virginis abstinere à mala consuetudine jussus, ita immutatus est, ut facilem sibi experiretur abstinenciam, quam antea impossibilem judicarat. Idem & nos experiremur, si similem victoriam semel iterumque propter Bearam Virginem reportaremus de vitiis nostris, tunc cum fiducia diceremus, quod in calendario novo morientium hodie petitur his verbis; *O Maria, sine macula concepta, fiat cor meum immaculatum, ut plus te amet, & honoret apud omnes, quam ulla creatura te possit inhonorare; tu vitam tuam sine macula inchoasti, ora pro me apud Filium tuum Jesum, ut ego sine macula eam finiam.*

Epilogus.

Sed finio, & omnes, quantum possum adhortor, pulcherri-
mis illis verbis Sancti Bernardi: *Totis medullis cordium, totis
precordium affectibus, & votis omnibus Mariam hanc (sine
macula conceptam) veneremur, quia sic est voluntas eius, qui
omnia vult nos habere per Mariam.* Flectamus ergo genua
cordis nostri, accedamus ad altare, & dicamus. O purissima
Dei Mater & Virgo, Patrona nostra clementissima, nos famu-
li & ancillæ tuæ, licet undique patrocínio & amore tuo in-
dignissimi, freti tamen pietate & misericordia tua singulari,
& Zelo illo, quem habes erga salutem animarum nostrarum,
coram tota curia cælesti profitemur, nos firmissimè credere, te
sine omni macula originali conceptam esse, & hanc ipsam o-
pinionem, non tantum pro viribus defensores, sed etiam ope-
ram daturos, ut alii firmiter credant, & non tam cogitatione,
& verbo, quam opere & immaculatæ vitæ studio colant atque
defendant. Obsecramus te igitur, suscipe nos in clientes tuos
& cultores immaculatæ conceptionis tuæ perpetuos, adesto
nobis

nobis in omnibus actionibus nostris, sed illis præsertim virtutibus, quæ immaculatam Conceptionem tuam singulariter de decent expugnandis, nec deseras nos in hora mortis nostræ sed potius in immaculatum tuum sinum nos suscipe, & in Paradysum Cælestem transporta, ubi cum omnibus Sanctis in omnem æternitatem gratissimum tibi præconium illud accedamus: Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te.

Exemplar Secundum.

In quo ostenditur, quomodo motivum aliquod ad Beatissimæ Virginis amorem alliciens proponi queat.

Thema.

Erunt signa in sole & stellis, & in terris pressura gentium præ confusione sonitus maris & fluctuum arescentibus hominibus, præ timore & expectatione, quæ supervenient universo orbi Luca 11.

Scopus.

Demonstrandum, quod Beatissima Virgo sit arca spiritualis, per quam ab æterno interitu servari debeamus, seu quod amor Beatæ Virginis sit verum signum prædestinationis.

Syllogismus principalis.

Sicut in diebus Noë, ita erit adventus Filii Hominis; ergo mature confugiendum est ad Arcam aliquam spirituales, in qua salvemur; atqui Beatissima Virgo talis est arca spiritualis; ergo mature ad eam confugiendum est.

EXORDIUM.

In libro Genesis cap. 6. legitur, quod, cum DEUS videret quod multa malitia hominum esset in terra, tactus dolor cordis intrinsecus, decreverit delere hominem & animalia; ideoque Noë ad se vocaverit, ei que, ut arcam ædificaret, præceperit; quod cum strenuè executus fuisset Noë, à Concivibus quidem suis ab initio derisus, & pro deliro habitus est; sed magno eorum damno, nam postquam Noë in arcam cum Filiis ingressus est, omnes in diluvio submersi, serò errorem suum cognoverunt, frustra que deplorarunt. Quod tempore Noë evenit, idem etiam in fine mundi contingeret, nisi ipse Christus prædixit dicens; Sicut in diebus Noë, ita erit adventus